Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

9. 4. 57.

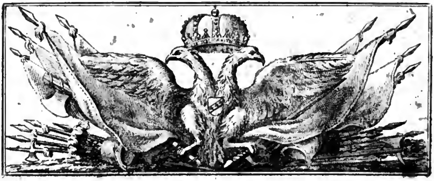
Digitized by Google

IN FUNERE
FRANCISCI I.
ROMANORUM IMPERATORIS ELECTI
ORATIO
HABITA IN SACELLO QUIRINALI
CORAM
CLEMENTE XIII.
PONT. OPT. MAX.
A
CAROLO MATTHIA
S. R. I. COMITE A STRASOLDO.

ROMÆ, MDCCLXV.
APUD FRANCISCUM BIZZARRINI KOMAREK,
PROVISORIS LIBRORUM BIBLIOTHECÆ VATICANÆ.
SUPERIORUM FACULTATE.

Digitized by Google

Digitized by Google

ORATIO.

UTINAM ea eſſet hominibus naſcendi conditio , ut quantum virtute cæteris præſtant, tantum vitæ diuturnitate reliquis anteirent! FRANCISCI ROMANORUM IMPERATORIS Electi conſpectu frueremur potius, quam acerbiſsimum ex

Digitized by Google

repentino illius interitu ſuſceptum moerorem laudum ſuarum recordatione ſolaremur. Verum etſi ad ſenſus noſtri jucunditatem optanda maximè integerrimo Principi immortalitas erat; tamen, quandoquidem pro conditione naturæ hic quoque ultimus vitæ actus FRANCISCO agendus fuit, eundem hujuſmodi obitu rectè factorum ſuorum præmium ampliſsimum fuiſſe adeptum nemo inficiabitur. Etenim, cum triſtiſſimum nuncium aut noſtras, aut aliarum gentium aures perculiſſet, quæ ſubita animorum perturbatio, qui luctus, qui moeror non ſunt conſecuti? Doloris acerbitate proſtratam Auguſtam Conjugem, lacrymis perfuſos præſtantiſsimos Filios, Fratrem, Sororem nobiliſsimos Principes ſquallore confectos: Aulam, Oenipontum, Regna, Provincias luctus gravitate in ſumma eſſe moeſtitia aut ſanguinis conjunctioni, aut acceptis beneficiis referri poteſt. Quod autem demortui Cæſaris caſum tanta moeroris ſignificatione Europa univerſa ſit proſecuta, id totum ſingulari illius virtuti unicè tribuendum eſſe confirmo. Quare, cum in hoc Sanctiſsimo, Graviſsimoque Orbis Terrarum Conſeſſu funebris FRANCISCI I. laudatio habenda ſit, patere,

CLE-

CLEMENS Beatiſsime, me de rebus ab illo præclarè geſtis breviter diſſerentem id unum contendere; Nihil ſcilicet defuiſſe FRANCISCO, quin Imperator Optimus habeatur. Quod ſi Tibi acerrimo virtutum æſtimatori genus hoc laudationis probatum eſſe intelligam, immortali extincti Cæſaris gloriæ, ac merito ſingulari maximum ſupremis hiſce Pontificiis honoribus cumulum acceſsiſſe, nemo erit, qui non libentiſsimè fateatur.

Atque ut jam inde a principio intelligere quiſque poſſit, quid mecum ipſe cogitans ſentiam, cum Optimum Imperatorem dico, facite, illud vobis in mentem veniat, non quæ privatum hominem aut exornent, aut deceant hic a me percenſeri, ſed quæ publicum bonum ſpectant, & in quibus Gentium, ac Populorum aut ſalus, aut felicitas continetur, atque adeò, quæ verè Imperatoriæ virtutes ſunt, eas ad immortalem FRANCISCI gloriam me oratione complecti. Quare aliis ornatiſſimo dicendi genere commemoranda libenter relinquo, quæ vel in opulentiſſima rei familiaris adminiſtratione ſapienter providit FRANCISCUS; vel in præclarè ad gloriam, & amplitudinem, & ad

res magnas bene gerendas præſtantiſſimis Filiis inſtituendis Pater amantiſſimus contulit; vel in domeſtica rerum cæterarum procuratione Princeps integerrimus diligentiſſimè poſuit. Dicent ii humaniſſimam comitatem in ſuos, quibuſcùm familiariſsimè ageret; Dicent ſingularem animi manſuetudinem, quæ mitiſsimo reſponderet ingenio; Dicent tantam in ſumma rerum fortuna Maximi Principis moderationem, quantam vel in infimo quoque homine miraremur. Itaque, Francisce Imperator, domeſticæ hæ tuæ laudes celebrabuntur illæ quidem non ſolum à tuis, quibus quanta eſſes vitæ innocentia, quanta morum ſuavitate, quanta in rebus omnibus continentia licuit propius inſpicere; ſed & propagatam in Filiis Paternæ virtutis ſpeciem, & ornamenta nulla unquam vel remotiſsima ætas non intuebitur, nullumque tam iniquum rerum æſtimatorem futurum ſcio, qui te optimi Patrisfamilias partes omnes planè impleviſſe non videat.

Verùm ejuſmodi res licet præclaræ ſint, & in Chriſtiano Principe maximè commendabiles, eæ tamen non ſunt, quibus Cæſarem inſervire oportet, & oſtentare ſe, ut, poſt-

quam

quam privatæ laudis gloriam adeptus eſt, habeat Poſteritas, quod celebrando commemoret, quodque ſæculorum omnium memoria vigeat ſempiterna. Quare ea multa tàm varia, tàm diſſimilia, atque impedita, quæ, ut in officio Populi contineantur, civilis diſciplinæ ſunt propria; quæ vel in præcavendis hoſtium conatibus, vel in fovenda Amicorum gratia Regnorum ſecuritatem ſpectant; quæ in bonarum artium ſtudiis requiruntur, ut optima quaque diſciplina juventus liberaliſſimè erudiatur; quæ denique ſive ad otii ſtabilitatem, ſive ad pietatis cultum & integerrimam Religionem referuntur, ſapienter diſponere; quæ publicæ commoditati proſint, ea promovere, quæ noceant longiſſimè avertere; pacis ornamenta conſervare, litterarum ſubſidia conquirere, cuncta demum opportunis ſanctionibus conſtituere, aut facilè expedire, ita ad boni Principis rationem pertinere intelligitis, ut qui ea omnia, quemadmodum Francisco I. feliciter contigit, toto vitæ ſuæ curſu ſit perſecutus, idem vobis verè Imperator fuiſſe Optimus videatur.

Et ſanè, quid aut Chriſtiani Principis me-

moriæ

Digitized by Google

moriæ glorioſum magis, aut Germaniæ Populis, qui felici illius Imperio paruerunt, commodius unquam potuit accidere, quàm ut Francisci I. in Deum Religio, & morum ſanctitas, eæ quidem non adumbratis, atque adeò incertis ſignis expreſſæ, ſed manifeſtis, iiſque diuturnis ſignificationibus indicatæ in omnium oculos eſſent? Teſtem appello magnificentiſſimum Sacellum illud, quod ad Poſterorum memoriam dedicatum, ac poſitum eſſe voluit Franciscus eodem ipſo in loco, quo illi ſe Imperatorem fuiſſe electum primò nunciatum eſt: qua una re Principem religioſiſſimum ſatis oſtendiſſe confirmo, ſe Imperatoriam, quam obtinuerat dignitatem, a DEO O.M., cujus nutu humanæ ſortes vertuntur, unicè ſibi collatam intellexiſſe. Mirari itaque deſinant, qui publica Templa adeuntem Franciscum, ibique non de genu tantum, ſed inclinato corpore, projectoque in terram vultu diutiſſimè commorantem, præſertim cum ſtatutis per annum diebus frequentiſſimo inſpectante populo ad Euchariſticam menſam ſæpius accederet, intimo quodam, & ſuaviſsimo pietatis, ac religionis ſenſu commotum Principis animum obſtupeſcebant.

bant. Qui enim non Lotharingiæ Familiæ ſplendori, non Regum, ac Principum conſanguinitatibus, & amicitiæ, non Suffragatorum conſenſioni, & gratiæ, non demum virtuti, & merito ipſi ſuo, quod renunciatus fuiſſet Imperator, referret acceptum, is non domeſtico tantum, & intra Aulæ ſuæ parietes concluſo pietatis ſtudio, verum publico etiam, eoque ſingulari veræ, germanæque Chriſtianæ Fidei teſtimonio certiſſimum animi, mentiſque ſuæ indicium non poterat Princeps Optimus non oſtendere.

Habent, ut planè intelligitis AA., habent in Francisci pietate, quod laudent Populi: habet quod imitetur Poſteritas: habemus, quod in religioſiſſimi Principis repentino interitu & nos graviter doleamus, cum tanta Optimi Imperatoris virtus morte extincta ſubita ſit. Neque enim tantùm ſanctiſsima ejuſmodi, quæ ad mores, vitamque piè, rectèque informandam pertinerent exempla; verum illa quoque in ſupplicum precibus excipiendis ſingularis humanitas, ii ad Principem faciles aditus, illa vel in rebus ſecundis, vel in adverſis imperturbata animi moderatio, illud publicæ tran-

quil-

Digitized by Google

quillitatis ſtudium, ille bonarum artium, ac doctrinarum amor, & cura, illud immortalitate dignum ingenium & ſuis, & nobis Francisci I. acerbiſsimo obitu erepta ſunt.

Cum repente ſoluto gelu miſerum in modum Danubius exundaſſet, horret animus commemorare triſtiſſimæ illius calamitatis acerbitatem, & luctum. Viennæ in Leopoldi ſuburbio ad prima ædificiorum uſque tabulata undæ pervenerant, quin afflictis Civibus aut alluvionem prænoſcere, aut periculum fugere licuiſſet. E ſuperioribus domorum pontibus clamabant miſeri; vicinæ Urbis implorabant auxilium; terrore, anguſtia, fame conficiebantur; nullus tamen in eo rerum articulo aut tam miſericors, aut tam audax fuit, qui in præſenti vitæ diſcrimine aut amicis, aut cognatis, civibus certe ſuis, opitulari non recuſaret. Unus inventus Franciscus eſt, qui, non dicam Imperatoris dignitate, ſed vita ipſa poſthabita, Patriæ Charitatis in ſubditos memor naviculam conſcendens æſtuoſa vada trajiceret, afflictos conſolaretur, eſcas manu ipſe ſua ſuppeditaret, filios veluti ſibi cariſſimos complecteretur. Utinam temporis mihi ad

ad dicendum dati diligenter habenda ratio non eſſet; quæ hoc loco Tibi proponerem conſideranda, CLEMENS Beatiſſime, qui liberalitate in pauperes, amore in afflictos, pietate in omnes intelligis, quam dulce amantiſſimo Parenti ſit filiorum aut egeſtatem, aut dolorem, aut ſolitudinem ſublevare! Verùm de Optimi Imperatoris laudibus dicendum eſt.

Itaque habent Viennenſes magnifico, verèque regali ſumptu conſtituta ædificia, in quibus, quæ ad plantarum, ſtirpium, lapidum, metallorum, cæterarumque naturalis hiſtoriæ partium cognitionem ſpectant, ad publicam Studioſorum utilitatem multis impenſis, diuturnoque labore è remotiſſimis quibuſque regionibus conquiſita, & collecta aſſervantur: Habent Florentini Medicei illius Muſei gemmarum, & antiquorum numiſmatum ſingulari copia amplificata, & aucta cymelia; Habent Piſani artium omnium optimarum, & ſapientiæ veluti domicilium Lyceum ſuum ad juvenum inſtitutionem præclaris doctoribus inſtauratum; Vigent promotæ artes, dilatatum commercium, tranquillitas Populis reſtituta:

nar-

narrant non pauci, qui cùm Viennam adirent, ibique Clementia Principis humaniſſimè fuiſſent accepti, de antiquitate, de artibus, de commercio, de naturæ hiſtoria, de rebus phyſicis ita ſe diſſerentem Franciscum audiviſſe, ut ſibi non jam Imperatorem, verùm Doctorem aliquem, illumque ſcientiſſimum allocuti eſſe viderentur. Quæ omnia, quàm acerbus Etruriæ dolor, quàm gravis Germaniæ luctus, quàm debita univerſorum ſolitudo, & moeſtitia ſit, quin pluribus verbis utar, ſatis per ſeſe declarant.

Quo in loco ad immortalem, illamque maximam extincti Principis gloriam illud præterire non poſſum; hæc tanta bona, tàm multa, & tam varia, quæ ſubjectis ſibi gentibus procuravit Franciscus, hæc eadem diuturno cum otio, & non interrupta tranquillitate ſemper fuiſſe conjuncta. Recalent adhuc humano ſanguine, quæ in Mare Germanicum ſeſe evolvunt flumina, & deſolati Provinciarum agri nudis oſſibus albeſcentes ſatis docent, quemadmodum ipſis quoque victoribus interdum acerba victoria ſit. Finitimarum Provinciarum incendia, cladium miſerrima-

rum

rum lamentationes, militum, & armorum ſtrepitus exterritæ acceperunt IMPERATORI OPTIMO ſubjectæ Urbes, cum illæ interea Principis amantiſsimi cura, veluti in ipſo tranquillitatis ſinu placidè conquieſcerent; itaut, quo tempore illis tàm magno bono frui datum eſt, atque conceſſum, nemo eſſe potuerit, qui eaſdem fortunatiſsimas non judicaret.

Quid? Si feliciſsimum hoc otii genus, ut ſuum quoque poſt obitum Populis diuturnum eſſet, atque perpetuum, FRANCISCUS ſtuduiſſet? Plurimis, iiſque valdè ſingularibus beneficiis, quæ in ſuos contulit, immenſa quædam, & nova Patriæ Charitatis facta eſſet acceſsio, de qua nulla unquam tam barbara, nulla tam fera poſteritas conticeſcet. Facilè, ut puto, videtis A A., me de auſpicatiſsima illa ROMANORUM REGIS electione, qua JOSEPHUS II. futurus CÆSAR eſt renunciatus, intellexiſſe. Etſi enim eo conſilio patriæ in ſpectatiſsimum FILIUM charitati obſecundavit FRANCISCUS, ſimul tamen naturæ communis fragilitatem, & incertos valetudinis eventus cogitans Germaniæ univerſæ felicitati ille proſpexit; cui ſi minus providè conſultum foret, quibus fortaſse

taſse gravifſimæ tempeſtatis incertis fluctibus nunc agitata perturbaretur?

Quare communem inter Ordinum omnium ſqualloreni, atque moeſtitiam illud unum conſolationis genus reſtare dixerim, quod FRANCISCI cura JOSEPH II. ROMANORUM REX ſit renunciatus. Etenim cum is patriæ & dignitatis, & virtutis ſit hæres, quæ in Auguſti Parentis vita ad publicam utilitatem ab OPTIMO IMPERATORE commoda profluxerunt, quod Religionis ſtudium, qui liberalium diſciplinarum amor, quæ diuturna tranquillitas FRANCISCI Imperium illuſtrarunr, eadem in Cæſarem Filium translata Imperii, Germaniæ, atque adeo Europæ univerſæ felicitatem conſtituent. Diu itaque & populorum omnium bono, & virtuti, atque gloriæ ipſe ſuæ, & FRANCISCI I. divinis laudibus JOSEPH II. ut vivat, optandum nobis eſt: quoties enim extincti Principis Imaginem in Auguſto Filio ſuperſtitem intuebimur, toties FRANCISCUM neque morte tàm ſubita nobis ereptum, neque omninò interiiſſe putabimus; quin præclara illius facta novi Cæſaris largitate, & beneficentia, tranquillitatis ſervandæ

vandæ ſtudio, & cura, pietate in Deum, ac Religione, ad Catholicæ Eccleſiæ præſidium, atque tutelam, ad gentium, & provinciarum felicitatem, & pacem, ad Europæ univerſæ tranquillitatem, & otium, aut conſervata fuiſſe nobis, aut reſtituta, & TU qui Chriſtiani Orbis bono Petri Cathedram occupas planè ſenties Pontifex O. M., & ſimul tecum nos omnes facilè intelligemus.

Digitized by Google

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendiſs. Patri Magiſtro Sacri Palatii Apoſtolici.

Dominicus Jordani Archiep. Nicomediæ Viceſg.

IMPRIMATUR.

Fr. Thomas Auguſtinus Ricchinius Sacri Palatii Apoſt. Magiſter.

Digitized by Google

005665.
Google

Digitized by Google

Digitized by Google